

11.

«Тасдиқ менамоям»

Директори Институти ботаника,
физиология ва генетикаи
растани АМИТ, н.и.б.

Бобозода Б. Б.

с.2023

ХУЛОСАИ

Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Кори диссертациони Ҳисайнов Далер Эмомович дар мавзӯи «Хусусиятҳои биоэкологӣ ва захираҳои биологии баъзе растаниҳои яксолаи лубиёгии худрӯйи ҳавзаи дарёи Ёхсу», ки дар шӯъбаи флора ва систематикаи растаниҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба анҷом расонида шудааст.

Ҳисайнов Далер Эмомович соли таваллудаш 1989, миллаташ тоҷик. Соли 2007 ба факултети химия ва биологияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дохил шуда, соли 2012 бо ихтисоси “Омӯзгори фанни биология-экология” хатм намудааст. Худи ҳамон сол фаъолияти меҳнати худро ҳамчун ассистенти кафедраи биология дар факултети химия ва биологияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ оғоз намудааст. Номбурда аз соли 2012 ба ҳайси аспиранти шӯъбаи рӯзонаи Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил шуда, соли 2017 таҳсилро дар шӯъбаи ғоибонаи Институт бомуваффақият ба анҷом расонидааст. Аз соли 2016 то 2018 дар факултети химия ва биологияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дар вазифаи чонишини декан оид ба тарбия фаъолият намуда, аз соли 2018 то ин чониб ҳамчун муаллими калони кафедраи биология ва методикаи таълим факултети мазкур фаъолият намуда истодааст. Маълумот оид ба супоридани имтиҳонҳо дар маълумотномаи академӣ (транскрипт) № 151 оварда шудааст.

Роҳбари илмӣ: Мадаминов Абдулло Асракулович номзади илмҳои биологӣ, дотсент мудири Озмоишгоҳи экология ва захираи растаниҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ мебошад.

Мавзуи кори диссертатсионӣ дар Шурои олимони Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ санаи 30 январӣ соли 2013 тахти суратчаласаи № 1 тасдиқ карда шудааст.

Дар натиҷаи муҳокимарониҳо чунин хулоса қабул карда шуд.

Баҳодихӣ ба кори иҷронамудаи аспирант. Диссертатсияи номзадии омӯзгори кафедраи биология ва методикаи таълими факултети химия ва биологияи Донишгоҳи давлатии давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, аспиранти шуъбаи ғоибонаи Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ Ҳисайнов Д.Э. оид ба мавзуи «Хусусиятҳои биоэкологӣ ва захираҳои биологии баъзе растаниҳои яксолаи лӯбиёгии худрӯйи ҳавзаи дарёи Ёхсу», бахшида шудааст. Бо истифода аз усулҳои комплексӣ, ҳолати муносири захираҳои биологии растаниҳои лӯбиёгии яксолаи худрӯйи хӯроқи чорвои ҳавзаҳои дарёи Ёхсу гузаронида шуда, нишондиҳандаҳои перспективӣ барои парвариш намудани навъҳои растани дар ин минтақа ба шароити муҳити зист таҳлил карда шуд.

Натиҷаҳои таҳқиқот нишон дод, ки дар ҳудуди минтақа вобаста аз шароитҳои географии макони афзоиши растаниҳо, рельефи минтақаи кӯҳӣ, иқлими шадиди континенталӣ бо шароити тағйирёбии обу ҳаво, миқдори хеле ками боришот ва ғайраҳо, ба ҳосияти манзараҳо мусоидат мекунанд. Аз ин рӯ, хусусияти ҷойгиршавӣ ва рушди растаниҳо, таркиби флора, аз ҷумла лӯбиёгҳои яксолаи худрӯй таъсири калон мерасонанд.

Иштироки шахсии аспирант дар ба даст овардани натиҷаҳо, ки дар диссертатсия дарҷ гардидаанд. Аспирант бевосита дар таҳқиқотҳои саҳроӣ, ба даст овардани натиҷаҳо коркард ва таҳлили онҳо, ки дар диссертатсия дарҷ гардидаанд, иштирок намудааст. Дар ин замина мақола ва фишурдаҳои илмиро омода ва нашр намудааст. Маводи диссертатсия дар конференсияҳои байналмилалӣ илмӣ ва дар маҷалаҳо, ки ба рӯйхати маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА дохил мешаванд, нашр шудаанд.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ: маҷмӯаи илмӣ маводи конференсияи илмӣ – назариявӣ «Нақши Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дар тайёр намудани мутахассисон» бахшида ба 70-солагии Донишгоҳ (қисми 2), конференсияҳои байналмилалӣ «Хусусиятҳои экологии гуногунии биологӣ» (Душанбе, 2015; Душанбе, 2017; Хучанд, 2019; Кӯлоб, 2021), конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ «Гуногуннамудии биологии экосистемаҳои кӯҳии Помир вобаста ба тағйирёбии иқлим» (Хоруғ, 2021) ва дар конференсияҳои илмӣ анъанавӣ апрелии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб

ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ (2014-2022) маърузаҳои илмӣ карда шуд. Инчунин дар конференсияи кормандон ва ҳайати профессорон-омӯзгорони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ (2019, 2021) дар ҷаласаи васеи Шуъбаи флора ва систематикаи растаниҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (2022), ҷаласаи умумиозмоишгоҳии Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (2022) пешниҳод ва муҳокима шудааст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотҳои гузаронидашуда.

Саҳеҳият ва эътимоднокии натиҷаҳои бадастомадаро таҷрибаҳои бисёрқаратаи озмоишӣ ва саҳроӣ, истифодаи усулҳои маъмул ва инчунин таълили омории натиҷаҳои дар рафти таҳқиқот ба даст омада тасдиқ менамоянд.

Навгонҳои илмӣ таҳқиқот. Дар шароити минтақаи Кӯлоб бори аввал бо назардошти мавқеи экологӣ, хусусияти биологӣ, сифати хӯроки чорво, ҳосиятҳои аз ҷиҳати хоҷагидорӣ аломатҳои пурқиммати растаниҳо, талаботи бештар ба шароити нашъунамо, ба омилҳои номусоид тобовар, инчунин дар сурати тағйирёбии иқлим, баҳогузориҳои маҳсулнокии ва сифати ҳосил дода шудааст. Инчунин, дар ҳавзаи дарёи Ёхсу омӯзиши ҳаматарафаи хусусиятҳои биологии растаниҳои лӯбиёгӣҳои худрӯйи яксолаи хӯроки чорво гузаронида шуда, хусусиятҳои нашъунамо ва инкишоф, ҳосилнокии биологӣ, паҳншавии растаниҳои лӯбиёгӣҳои худрӯйи яксолаи хӯроки чорво дар шароити табиӣ ва шароити парвариш, диапазони экологӣ ва оптимуми нашъунамои онҳо дар табиат муайян карда шудааст. Бори аввал алоқаи онҳо бо омилҳои муҳити зист, ба иқтидори воқеии ҳосилнокии тухмӣ, муҳлати муайяни кишт намудани тухмӣ ва инкишофёбии онҳо муайян гардидаанд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқотҳои гузаронидашуда. Арзиши амалии кор дар он аст, ки дар натиҷаи таҳқиқот, асосҳои илмӣ-методии ҳифз ва оқилона истифодабарии захираҳои биологии растаниҳои лӯбиёгӣҳои

яксолаи хӯроки чорво дар сохтори ҷамоаи растаниҳои табиии заминҳои ҳавзаи дарёи Ёхсу қор қарда баромада шудааст, ки истифодаи он самаранокии истифодабарии нерӯи иқлимию хокии минтақаро баланд бардошта, норасоии мавҷудай сафедаро дар соҳаи чорводорӣ минтақа ҳаллу фасл менамояд. Маводҳои ба дастовардашуда, ҳамчун стратегияи илмӣ барои ҳифз ва оқилона истифодабарии иқтисодии захираҳои биологии растаниҳои лӯбиёгӣҳои яксолаи хурӯйи хӯроки чорвои ҳавзаи дарёи Яҳоб махсуб меёбанд.

Маводҳои таҳқиқот дар раванди таълим ва барои мутахассисони соҳаи ботаника, экология, кишоварзӣ инчунин барои гузаронидани дарсҳои лексионӣ ва амалӣ аз фанҳои «Биоэкология», «Истеҳсоли хӯроки чорво», «Агрофитосенология» тавсия қарда мешаванд.

Арзиши қорҳои илмӣ аспирант. Дарачаи таҳияи илмӣ мавзӯ аз он иборат аст, ки рӯйхати муҳтасари қамбудихои соҳаи таҳқиқот бо назардошти зарурияти татбиқи онҳо, доираи таҳқиқоти муҳаққиро равшантар муайян мекунад. Дарачаи муқамалии илмӣ, дар муқадима бо номбар намудани муаллифоне, ки бевосита ба масъалаҳои таҳқиққардаи таҳқиқотчӣ алоқаманданд ва тавсифи муҳтасари масъалаҳои баррасинамудай онҳо, ки ба ақидаи ӯ бояд таҳқиқ қарда шаванд, равшантар иникос ёфтааст.

Саҳми шахсии довталаб. Муҳаққик шахсан дар қамъоварӣ ва таҳлили сарчашмаҳои адабиёти илмӣ оид ба самти таҳқиқот, гузаронидани таҷрибаҳои саҳроӣ, гузаронидани қорҳои озмоишгоҳи бо усулҳои гуногун, қорқарди оморӣ, истифодабарии онҳо ва ба даст овардани натиҷаҳои илмӣ ва навиштани мақлолаҳои илмӣ иштирок қардааст [80-85%].

Дарчи қурраи натиҷаҳои диссертатсия дар қорҳои нашрнамудай аспирант.

Аз рӯи мавзӯи диссертатсия 2 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 8 мақолаи илмӣ дар маҷмӯаҳо ва дигар нашрияҳои илмӣ-амалӣ нашр қарда шудаанд.

Қарор қабул карда шуд:

Кори диссертациони Ҳисайнов Далер Эмомович дар мавзӯи «Хусусиятҳои биоэкологӣ ва захираҳои биологии баъзе растаниҳои яксолаи лӯбиёгии хурдӯйи ҳавзаи дарёи Ёхсу» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника барои дифоъ пешниҳод карда шавад.

Хулоса дар ҷаласаи васеи Шуъбаи флора ва систематикаи Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон қабул карда шуд.

Дар ҷаласа иштирок намуданд: 16 нафар

Натиҷаи овоздиҳӣ тарафдор - 16 нафар, зид – 0 нафар, бетараф - 0 нафар; суратҷаласаи № аз 19 декабри 2023.

Раисқунанда:

Мудири Шуъбаи флора ва систематикаи растаниҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ, н.и.б.

Бобокалонов Қ.А.

Мукқаризони ҳолис:

Ҷонишини декан оид ба илм ва инноватсияи факултети биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣи Тоҷикистон ба номи С. Айни, н.и.б.

Қурбонов А.

Ҳодими калони илмӣ озмоишгоҳи экология ва захираи растаниҳо, н.и.б.

Ҷусупов С.Ҷ.

Котиби илмӣ ҷаласа:

Ҳодими хурди илмӣ Шуъбаи флора ва систематикаи растаниҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ

Раҳматова Т.А.

Имзоҳои Бобокалонов Қ., Қурбонов А., Ҷусупов С. ва Раҳматова Т.- ро тасдиқ менамоем, нозирӣ калони шуъбаи кадрҳои Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ

Подпись
ЗАВЕДАЮЩАЯ
инспекция
20 " 12 " 2023

Умарова Н. С.